SALMAN

RUSHDIE

Versetele satanice

Traducere din limba engleză și note
de Dana Crăciun

POLIROM
2017

Cu Mahound e întotdeauna o luptă, cu imamul sclavie, dar cu fata asta nu e nimic. Gibreel e inert. De obicei în vis e adormit, la fel ca și în realitate. Îl găsește sub cîte un copac sau în vreun șanț, ascultă ceea ce el nu spune, ia ceea ce îi trebuie și pleacă. Ce știe el despre cancer, de exemplu? Absolut nimic.

Peste tot în jurul lui – se gîndește el în timp ce e pe jumătate în vis, pe jumătate treaz – sînt oameni care aud voci, oameni seduși de cuvinte. Dar nu de ale lui. Niciodată de lucruri venite de la el... Și-atunci de la cine? Cine le șoptește în urechi, dîndu-le puterea să urnească munții, să oprească timpul, să dea diagnostice?

Nu-și poate da seama.

A doua zi după întoarcerea lui Mishal Akhtar la Titlipur, Ayesha, căreia lumea începuse să-i spună *kahin* și *pir*, a dispărut fără urmă timp de o săptămînă. Osman clovnul, nefericitul ei admirator, care o urmărise de la distanță pe prăfuitul drum al cartofilor către Chatnapatna, le-a spus sătenilor că la un moment dat s-a stîrnit o adiere care i-a suflat praf în ochi. Pînă și l-a scos, ea „dispăruse". Pur și simplu. De obicei, cînd Osman și boul său începeau să-și spună poveștile incredibile, pline de *djinn*-i, lămpi fermecate și sesam, deschide-te, sătenii se uitau la el cu înțelegere și îl tachinau – bine, Osman, nu te mai osteni, păstrează-ți basmele pentru idioții ăia din Chatnapatna, poate că ei înghit asemenea gogoși, dar aici, în Titlipur, noi știm cum stau lucrurile, știm că palatele nu apar decît dacă o mie și unu de muncitori trudesc ca să le construiască și nici nu dispar decît dacă aceiași muncitori le dărîmă. Acum însă nimeni n-a rîs de clovn, pentru că atunci cînd era vorba de Ayesha, sătenii erau dispuși să creadă orice. Ajunseseră să fie convinși că fata cu părul de nea era adevărata urmașă

a bătrînei Bibiji – căci nu reapăruseră fluturii în anul în care se născuse ea și nu o însoțeau peste tot, ca o mantie? Ayesha era împlinirea speranței de mult înăcrite, care se născuse odată cu întoarcerea fluturilor, și dovada că în această viață lucrurile mărețe erau încă posibile, chiar și pentru cei mai neajutorați și nevoiași oameni din lume.

— A luat-o îngerul, s-a minunat Khadija, soția *sarpanch*-ului.

Osman a izbucnit în lacrimi.

— Nu plînge, e un lucru nemaipomenit, i-a explicat neînțelegătoare bătrîna Khadija.

Sătenii l-au tachinat pe *sarpanch*:

— Nu pricepem cum de-ai ajuns să fii căpetenia satului cu o soție atît de lipsită de tact.

— Voi m-ați ales, a răspuns el mohorît.

În a șaptea zi de la dispariție Ayesha a fost văzută întorcîndu-se în sat, din nou goală pușcă, dar înveșmîntată în fluturi aurii și cu părul ei argintiu fluturînd în vînt. S-a dus direct acasă la *sarpanch*-ul Muhammad Din și i-a cerut să convoace imediat *panchayat*-ul din Titlipur într-o întrunire urgentă.

— Ne-a fost dat să ni se întîmple cel mai măreț eveniment din istoria copacului, a mărturisit ea.

Muhammad Din nu a putut să o refuze și a fixat o întrunire seara, după lăsarea întunericului.

În noaptea aceea membrii *panchayat*-ului s-au așezat la locurile lor obișnuite pe crengile copacului, în timp ce clarvăzătoarea Ayesha a rămas în picioare, în fața lor, pe pămînt.

— Am zburat împreună cu îngerul pînă în cele mai înalte ceruri, a zis ea. Da, pînă la lotusul hotarului. Arhanghelul Gibreel ne-a adus un mesaj care este în egală măsură și o poruncă. Ni se cere totul și ni se va da totul.

Nimic din viața pe care o dusese pînă atunci nu îl pregătise pe Muhammad Din pentru alegerea cu care era pe cale să se confrunte.

— Ayesha, copila mea, ce dorește îngerul? a întrebat el, străduindu-se să-și controleze vocea.

— Voința arhanghelului e ca noi toți, fiecare bărbat, fiecare femeie și fiecare copil din sat, să purcedem de îndată să ne pregătim pentru un pelerinaj. Ni se poruncește să mergem pe jos de aici pînă la Mecca și să sărutăm Piatra Neagră din Kaaba, din centrul preasfintei moschei Haram Sharif. Trebuie să mergem negreșit.

Cvintetul *panchayat*-ului a început să dezbată înfocat. Trebuiau să se gîndească la recolte și la imposibilitatea de a-și abandona căminele așa, cu toții.

— Se știe foarte bine că Allah îi scutește de *hajj* și *'umra*[1] pe cei care nu pot să meargă din motive de sărăcie sau de sănătate.

Dar Ayesha a rămas tăcută și bătrînii au continuat să se certe. Apoi tăcerea ei păru să-i fi molipsit pe toți și preț de un lung moment, în care problema a fost rezolvată – deși nimeni n-a reușit să înțeleagă prin ce mijloace –, nu s-a rostit nici un cuvînt.

Cel care a vorbit în cele din urmă a fost Osman clovnul, Osman convertitul, pentru care noua credință nu însemnase nimic altceva decît șansa de a avea după ce bea apă.

— De aici pînă la mare sînt aproape trei sute de kilometri! a țipat el. Avem bătrîne și copii printre noi. Cum să putem merge?

— Dumnezeu ne va da puterea, a răspuns senină Ayesha.

— Nu ți-a trecut prin minte, a strigat Osman, refuzînd să se dea bătut, că între noi și moscheea din Mecca mai e și un ocean imens? Cum îl vom trece? N-avem bani pentru vapoarele care îi duc pe pelerini. Sau poate că îngerul ne va da aripi, ca să putem zbura?

Mulți săteni s-au repezit furioși asupra hulitorului Osman.

— Taci acum! l-a dojenit *sarpanch*-ul Muhammad Din. Nu ești de credința noastră și nici în satul nostru de mult timp. Ține-ți fleanca și învață-ne obiceiurile!

Osman însă a răspuns obraznic:

---

1. Forme de pelerinaj la Mecca: *hajj* – hagialîc, pelerinajul cel mare; *'umra* – pelerinajul cel mic.

— Deci așa îi primiți pe nou-veniți. Nu ca pe egalii voștri, ci ca pe niște oameni care trebuie să facă așa cum li se spune.

O mînă de bărbați roșii la față a început să se înghesuie în jurul lui Osman, dar înainte să se întîmple ceva, clarvăzătoarea Ayesha a transformat atmosfera cu totul, răspunzîndu-i clovnului la întrebări.

— Îngerul mi-a explicat toate astea, a spus ea încet. Vom merge pe jos trei sute de kilometri și cînd ajungem la țărmul mării, vom intra cu picioarele în spuma valurilor, iar apele se vor da la o parte din fața noastră. Talazurile se vor despărți, iar noi vom păși pe fundul oceanului pînă la Mecca.

A doua zi dimineața Mirza Saeed Akhtar s-a trezit într-o casă care devenise neobișnuit de tăcută, iar cînd a strigat după servitori, nu i-a răspuns nimeni. Mutenia se întinsese și peste cîmpurile cu cartofi, dar sub acoperișul larg și ramificat al copacului din Titlipur totul era numai zarvă și agitație. *Panchayat*-ul votase în unanimitate să se supună poruncii arhanghelului Gibreel și sătenii începuseră să se pregătească de plecare. La început *sarpanch*-ul îi ceruse dulgherului Isa să construiască lectici care să poată fi trase de boi și în care să fie transportați bătrînii și infirmii, dar ideea a fost respinsă chiar de propria lui soție, care i-a spus:

— Nu ești deloc atent, *sarpanch sahibji*! Nu a spus îngerul că trebuie să mergem pe jos? Ei bine, atunci exact așa trebuie să facem.

Numai copiii foarte mici urmau să fie scutiți de pelerinajul pe jos și purtați (după cum se hotărîse) în spinările adulților, prin rotație. Sătenii își puseseră la un loc toate rezervele de hrană, așa că lîngă creanga *panchayat*-ului se adunau maldăre de cartofi, linte, orez, bostani amari, ardei iuți, vinete și alte legume. Greutatea proviziilor avea să fie împărțită în mod egal între călători. Se strîngeau, de asemenea, ustensile de gătit, precum și toate așternuturile disponibile. Urmau să ia cu ei și animale de tracțiune,

cîteva căruțe cu pui vii și altele asemenea, dar în general pelerinii primiseră instrucțiuni de la *sarpanch* să-și restrîngă bunurile personale la un minimum necesar. Pregătirile erau în desfășurare de dinainte de crăpatul zorilor, așa că în momentul în care furiosul Mirza Saeed a dat buzna în sat, lucrurile erau destul de avansate. Timp de patruzeci și cinci de minute *zamindar*-ul a încetinit totul prin discursurile sale mînioase, scuturîndu-i pe săteni de umeri, dar apoi, din fericire, a renunțat și a plecat, astfel că munca a putut continua în ritmul alert de dinainte. Plecînd, Mirza s-a lovit de mai multe ori peste cap și i-a făcut pe oameni în toate felurile, *nebuni*, *idioți*, cuvinte grele, dar, în fond, el fusese întotdeauna un necredincios, ultimul descendent bicisnic al unei familii puternice, și trebuia lăsat în pace să-și împlinească propria soartă. N-avea rost să te cerți cu oameni ca el.

Pînă la asfințit sătenii erau gata de plecare și *sarpanch*-ul le-a spus să se trezească mai devreme pentru rugăciuni, astfel încît să poată porni imediat și să evite arșița zilei. În noaptea aceea, întins pe saltea lîngă bătrîna Khadija, el a murmurat:

— În sfîrșit. Întotdeauna mi-am dorit să văd Kaaba și să-i dau roată înainte să mor.

Bătrîna s-a întins de pe salteaua ei și i-a apucat mîna.

— Și eu am sperat, chiar dacă mi s-a părut că n-avem nici o șansă, a zis ea. Vom străbate apele împreună.

Cuprins de o furie neputincioasă la vederea satului care împacheta, Mirza Saeed a dat buzna neanunțat peste soția lui.

— Să vezi numai ce se întîmplă, Mishu! a exclamat el, gesticulînd aiurea. Întregul Titlipur și-a pierdut mințile și pleacă la mare. Ce o să se întîmple cu căminele lor, cu ogoarele lor? Ne așteaptă dezastrul. Trebuie să fie niște agitatori politici la mijloc. Cineva care a mituit pe altcineva. Crezi că dacă le-aș da bani, ar rămîne pe loc, ca niște oameni normali?

Vocea i-a pierit. Ayesha era în cameră.

— Căţea ce eşti! a înjurat-o el.

Tînăra stătea cu picioarele încrucişate pe pat, în timp ce Misha şi mama ei erau ghemuite pe jos, încercînd să-şi trieze lucrurile, ca să se descurce cu cît mai puţine în pelerinaj.

— Nu pleci nicăieri, a început Mirza Saeed să bată cîmpii. Îţi interzic! Numai dracu' ştie cu ce microb i-a infectat curva asta pe săteni, dar tu eşti soţia mea şi refuz să te las să porneşti în această aventură sinucigaşă!

— Ce cuvinte potrivite! a rîs amar Mishal. Saeed, nici nu le puteai alege mai bine. Ştii foarte bine că nu pot trăi, dar vorbeşti despre sinucidere. Saeed, aici se întîmplă ceva, iar tu, cu ateismul tău de import european, habar n-ai ce este. Sau poate că ai şti dacă ai răscoli dedesubtul costumelor tale englezeşti şi ai încerca să-ţi găseşti inima.

— Incredibil! a strigat Saeed. Mishal... Mishu! Nu te mai recunosc. Te-ai transformat dintr-odată într-un credincios primitiv?

Doamna Qureishi a intervenit:

— Du-te, fiule. Aici nu-i loc de necredincioşi. Îngerul i-a spus Ayeshei că în momentul în care Mishal îşi va sfîrşi pelerinajul la Mecca, va fi dispărut şi cancerul. Ni se cere totul şi ni se va da, de asemenea, totul.

Mirza Saeed Akhtar şi-a sprijinit palmele de unul din pereţii din dormitorul soţiei sale şi şi-a lipit fruntea de tencuială. După o lungă pauză a zis:

— Dacă trebuie să facem *'umra*, atunci, pentru numele lui Dumnezeu, hai să ne întoarcem în oraş şi să luăm avionul! Putem ajunge la Mecca în mai puţin de două zile.

Mishal a răspuns:

— Ni s-a poruncit să mergem pe jos.

Saeed şi-a pierdut cu totul stăpînirea de sine.

— Mishal! Mishal! a ţipat el. Poruncit? Arhangheli, Mishu? *Gibreel?* Dumnezeu cu barbă şi îngeri cu aripi? Rai şi iad, Mishal? Diavolul cu coadă ascuţită şi copite despicate? Pînă unde ai de gînd să mergi cu asta? Au femeile suflet, ce zici? Sau, altfel, au sufletele sex? E Dumnezeu negru sau alb? Cînd se vor despărţi valurile oceanului, unde se va duce